

blauw

Belofte maakt schuld? Scheiden ook.

Eindrapportage opinieonderzoek over
het belang van investeren in duurzame relaties

Marriage Week

marriagecourse.nl

januari 2012

Copyright © 2012 Blauw Research bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Blauw Research. Dit rapport is geleverd onder de leveringsvoorwaarden van de MOA.

All rights are reserved. Nothing from this report may be copied, saved in an authorised data bank or be made public in any form, whether it be electronically, mechanically or through photocopies without prior consent from Blauw Research. This report has been created following MOA conditions.

Voorwoord

Voor u ligt de eindrapportage naar aanleiding van een opinieonderzoek dat wij in opdracht van de stichtingen Marriage Week Nederland, GIDSnetwerk en Alphacursus Nederland hebben uitgevoerd. Het onderzoek richt zich op het bewustzijn van emotionele en financiële gevolgen van (echt)scheidingen, en daarmee het gepercipieerd belang van duurzame relaties.

Het onderzoek is uitgevoerd onder ruim 2.000 Nederlanders. De helft hiervan vormt een representatie van de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder. De overige interviews zijn gelijkmatig verdeeld over een vijftal steden, te weten: Almere, Rotterdam, Amersfoort, Doetinchem en Maastricht.

Wij hopen de opdrachtgevende stichtingen met deze rapportage bruikbare handvatten te geven om hun doelen verder te verwezenlijken.

Rotterdam, januari 2012

Projectteam:

Bram Jonkheer, managing partner Blauw Research

Marco de Groot, senior project manager

Emilie Mannaerts, project manager

Blauw Research

Weena 125

3013 CK Rotterdam

Tel: 010-4000900

www.blauw.com

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies uit dit onderzoek beschreven. Het tweede hoofdstuk gaat in op de eigen relatie van Nederlanders waarbij er onder andere wordt gekeken naar hoe men zijn of haar huidige relatie beoordeeld. Hoofdstuk drie gaat dieper in op de gevolgen van (echt)scheidingen en verbroken relaties. Het laatste hoofdstuk beschrijft hoe Nederlanders aan hun relatie werken en gaat in op de rol die verschillende personen en instanties hierbij zouden kunnen of moeten spelen.

In het rapport worden, behalve totaalresultaten, de meest relevante verschillen tussen leeftijdsgroepen, tussen mannen en vrouwen en tussen respondenten met verschillende opleidingsniveaus besproken. Bovendien worden de landelijke resultaten vergeleken met die van vijf specifieke steden (Almere, Amersfoort, Doetinchem, Maastricht en Rotterdam). In de meeste grafieken wordt het landelijke beeld weergegeven. Een volledig overzicht van alle verschillen tussen subgroepen is te vinden in de bijgeleverde tabellenboeken.

Onder Nederlanders verstaan we in deze rapportage alle Nederlanders van 18 jaar en ouder.

Legenda

Ter verduidelijking van de onderzoeksresultaten worden in dit rapport belangrijke of opmerkelijke resultaten toegelicht aan de hand van pictogrammen.

Betekenis van de pictogrammen:

Aanvulling Blauw Research

Verschillen tussen mannen en vrouwen

Verschillen tussen leeftijdsgroepen

Verschillen tussen opleidingsniveaus

Verschillen tussen Nederland als geheel en individuele steden

Inhoudsopgave

1 Kort & Krachtig	5
1.1 Achtergrond en onderzoeksopzet	6
1.2 Conclusies	7
2 Oordeel huidige relatie	9
2.1 Status relatie	10
2.2 Ontwikkeling relatiegeluk	11
2.3 Gap-analyse relatieaspecten	12
2.4 Mening relaties	13
3 Gevolgen van relatiescheidingen	14
3.1 Ervaring met relatiescheidingen	15
3.2 Persoonlijke gevolgen (spontaan)	16
3.3 Maatschappelijke gevolgen (spontaan)	17
3.4 Maatschappelijke gevolgen (geholpen)	18
3.5 Stellingen financiële gevolgen voor maatschappij	19
4 Werken aan relaties	20
4.1 Mate werken aan eigen relatie	21
4.2 Attitude relatiecursus/therapie	22
4.3 Hulp bij relatieproblemen	23
4.4 Ervaringen relatiecursus/therapie	24
4.5 Draagvlak/ stimuleren relatiecursus/therapie	25
4.6 Rollen in duurzame relatievorming	26
4.7 Rapportcijfer WMO gemeente	27
Bijlagen:	
Verantwoording	28
Codering antwoorden	29
Vragenlijst (apart geleverd)	
Tabellen (apart geleverd)	

Hoofdstuk I: Kort & Krachtig

Achtergrond en onderzoeksopzet

Achtergrond

Het echtscheidingspercentage in Nederland is ongeveer 35% (bron: CBS, 2011). Aangenomen mag worden dat een minstens zo groot aandeel niet-gehuwd samenwonenden jaarlijks uit elkaar gaat. Bij deze relatiebeëindigingen zijn jaarlijks naar schatting 50.000 tot 60.000 kinderen betrokken.

De stichtingen Marriage Week Nederland, GIDSnetwerk en Alpha-cursus Nederland (aanbieder van o.a. Marriage Course) vragen, ieder om hen moverende redenen, aandacht voor het belang van duurzame relaties voor de samenleving. Om te toetsen in hoeverre de Nederlandse burger dit belang erkent en bereid is zich voor de eigen relatie in te zetten, al dan niet met externe steun, heeft Blauw Research een grootschalig opinieonderzoek uitgevoerd.

Onderzoeksdoelstelling

De hoofddoelstelling van het onderzoek is als volgt geformuleerd:

“Het verkrijgen van inzicht in de mate waarin burgers zich bewust zijn van de persoonlijke en maatschappelijke gevolgen van het verbreken van (huwelijks)relaties en hun verwachtingen omtrent de rol die zij zelf en/of de (lokale) overheid hebben om (echt)scheidingen te voorkomen.”

Doelgroep

De primaire doelgroep van het onderzoek wordt gevormd door de Nederlandse volwassen bevolking in het algemeen (18 jaar en ouder). Daarnaast is, ter vergelijking, een steekproef van burgers uit een vijftal steden uitgenodigd voor het onderzoek. Dit betreft de volgende

steden: Almere, Rotterdam, Amersfoort, Doetinchem en Maastricht.

Methode

Voor de dataverzameling werd gebruikt gemaakt van een combinatie van online access panels.

Voor verdere details over de onderzoeksopzet wordt verwezen naar de bijlagen van dit rapport.

1 Kort & Krachtig

1.1 Achtergrond & onderzoeksopzet

&

Onbekend maakt onbemind

Gevolgen van (echt)scheidingen onderschat

Bijna de helft van de volwassen Nederlanders heeft zelf wel eens een stukgelopen relatie meegemaakt. Circa 15% zag zijn/haar ouders uit elkaar gaan. De meeste Nederlanders kunnen zich dan ook spontaan enigszins voorstellen welke persoonlijke gevolgen een scheiding met zich meebrengt. Daarbij denkt men bijvoorbeeld aan de vaak heftige, negatieve emoties en gevoelens die gepaard kunnen gaan met een relatiescheiding (door vrouwen het sterkst erkend), of aan gevolgen voor de (omgang met) eventuele kinderen. Ook de (persoonlijke) financiële gevolgen die zich aandienen, zoals een lager inkomen en moeite om hypotheeklasten te dragen, worden vaak genoemd.

Spontaan kan men zich minder goed een beeld vormen van de gevolgen die scheidingen hebben voor de maatschappij. Eén op de zes wijst op extra druk die ontstaat op de woningmarkt. Eén op zeven voorziet extra beroep op uitkeringen en meer beroep op bijstand (subsidies/toeslagen).

Na het geholpen voorleggen van een aantal mogelijke maatschappelijke gevolgen worden deze in de meeste gevallen als reëel gevolg bestempeld: van gevolgen voor uitkeringen (87%) en bijstand (86%), de woningmarkt en juridische hulpverlening (beide 80%) is het merendeel zich naar eigen zeggen bewust. Van extra kosten voor gezondheidszorg (79%), sociale hulpverlening (76%) en in het onderwijs (66%) is men zich veel minder vaak bewust. Eenderde vindt extra kosten voor het onderwijs (door verminderde leerprestaties) geen reëel gevolg voor de maatschappij. Jongeren geven vaker dan ouderen aan zich van veel gevolgen niet bewust te zijn, maar bestempelen deze wel als reëel.

Het onderzoek toont aan dat voorlichting bijdraagt aan het besef dat (echt)scheidingen de maatschappij veel geld kosten. Zonder informatie beaamt 43% deze stelling; na het voorleggen van potentiële gevolgen is dat bijna 60%.

Nederlander erkent het belang van onderhoud van de relatie, maar ervaart drempel voor externe ondersteuning

Over hun eigen relatie hebben Nederlanders over het algemeen een rooskleurig beeld; zij beoordelen de relatie gemiddeld met een 8. In de beleving van 21% is de relatie zelfs verbeterd ten opzichte van twee jaar geleden; 12% bespeurt verslechtering. Mannen lijken gemiddeld het meest positief, maar vrouwen signaleren de meeste verbetering. De economische crisis vormt evenwel een potentieel gevaar voor één op de zes stellen.

Gevraagd naar wat men belangrijk vindt in een relatie noemt men het vaakst: open- en eerlijkheid, wederzijds respect, goed met elkaar kunnen praten, vriendschap en voor elkaar zorgen. Over de eerstgenoemde aspecten is men ook het meest content. Mensen waarbij een relatie is stukgelopen geven aan dat zij open- en eerlijkheid en goed kunnen praten het meest gemist hebben in hun vorige relatie. Ook misten zij de vaardigheid om onderlinge conflicten op een goede manier op te lossen. Huidige stellen noemen als verbeterpunten onder andere: goede seks, elkaar blijven verrassen, de tijd nemen voor elkaar en het ondernemen van gezamenlijke initiatieven.

Een ruime meerderheid van de Nederlanders is van mening dat een relatie om onderhoud vraagt en dat werken aan je relatie zinvol is. Zeven op de tien vinden dat mensen tegenwoordig te snel uit elkaar gaan.

1 Kort & Krachtig

1.2 Conclusies

Onbekend maakt onbemind

De stelling dat als het gevoel over is, de relatie ook ophoudt, krijgt bijval (van de vijf onderzochte steden, in Almere het meest), maar stuit minstens zo vaak op verzet.

Toch meent ruim eenderde niet aan de eigen relatie te hoeven werken, omdat deze al goed is. Velen geven ook aan niet bewust aan de relatie te werken. Zij die dit wel doen proberen vooral veel dingen samen te doen en veel te praten. Indien de relatie onder druk zou komen te staan, wenden Nederlanders zich in de eerste plaats tot vrienden en familie. Relatietherapie en een relatiecursus worden door respectievelijk 21% en 8% van de Nederlanders genoemd. Een kwart van de Nederlanders zou helemaal geen hulp zoeken bij relatieproblemen, onder ouderen en lager opgeleiden is dit aandeel hoger.

Van degenen die zelf ervaring hebben met relatietherapie geeft een flink deel (61%) aan daar baat bij te hebben gehad; voor relatiecursussen ligt dit aandeel lager (38%, indicatief). Wel ziet men, in beide gevallen, dat anderen daar baat bij hebben gehad.

Hulp van buitenaf kan dus nuttig en zelfs noodzakelijk zijn, maar vooral in geval van problemen. Ten aanzien van vroegtijdiger ondersteuning wordt een drempel ervaren. Minder dan de helft van de Nederlanders staat positief tegenover relatiecursussen in het algemeen. Slechts één op de zes is van mening dat eigenlijk alle partners een relatiecursus zouden moeten volgen. Van de specifieke steden die in het onderzoek zijn betrokken, blijkt de drempel voor externe bemoeienis met de relatie met name groot in Rotterdam en Doetinchem.

Draagvlak voor overheidsinvestering in preventieve sfeer groeit naarmate besef van maatschappelijke gevolgen toeneemt

Als het gaat om het verduurzamen van relaties zien Nederlanders in eerste instantie een beperkte rol voor de overheid. Volgens de helft van de Nederlanders is een relatie een privé aangelegenheid, waar de overheid zich niet mee dient te bemoeien. Enig draagvlak bestaat wel als het gaat om het geven van voorlichting en het verlagen van de drempel voor externe ondersteuning. Eenderde van de Nederlanders is er bijvoorbeeld voorstander van om op middelbare scholen een verplicht vak gericht op relatievormingsaspecten in te voeren. Vooral ouderen vinden dit een goed idee.

Analyse toont aan dat mensen die zich gaandeweg het onderzoek meer bewust werden van (reële) gevolgen voor de maatschappij, deze preventieve maatregelen vaker door de overheid gestimuleerd zouden willen zien. Datzelfde geldt voor mensen die het effect van relatietherapie of relatiecursussen (bij zichzelf of anderen) hebben waargenomen. Deze groep vindt ook vaker dat iedereen aan relatietraining zou moeten doen.

Tot slot

Ondersteuning bij het onderhoud van relaties is in zekere zin 'onbemind'. Meer bekendheid met de gevolgen van relatiescheidingen én met positieve effecten van relatietrainingen kan het draagvlak vergroten om de Nederlander te helpen 'beminnen'. De overheid mag zich hier van de burger, mede vanuit haar zorgplicht, best enigszins mee bemoeien. De opdrachtgevende stichtingen zouden daarnaast meer gebruik kunnen maken van de positieve ervaringen van individuele stellen, die in hun relatie hebben geïnvesteerd.

1 Kort & Krachtig

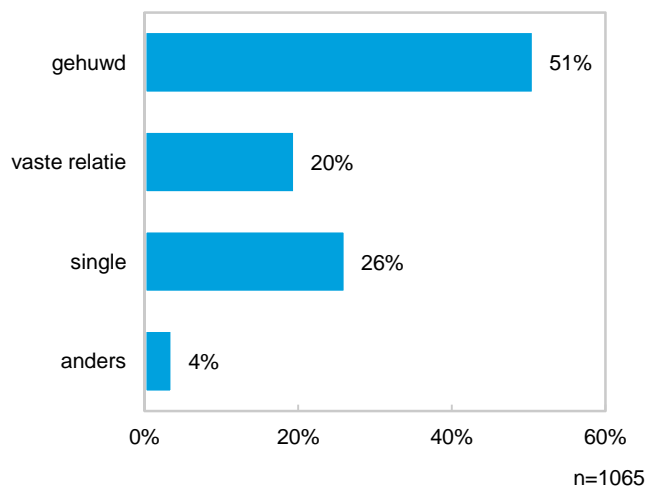
1.2 Conclusies

Hoofdstuk 2: Oordeel huidige relatie

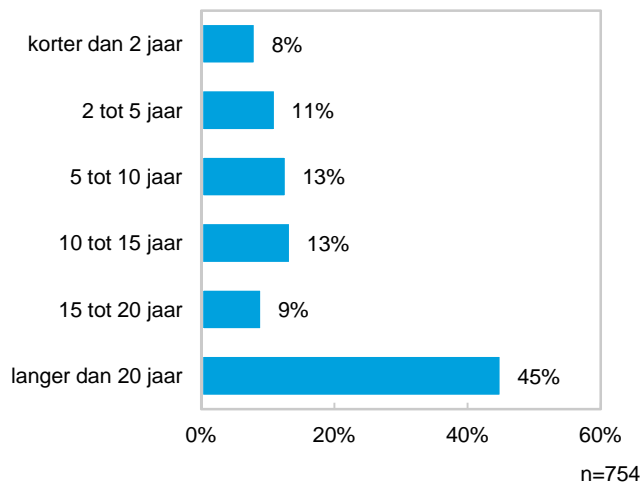

Zeven op de tien volwassen Nederlanders geven aan een relatie te hebben.

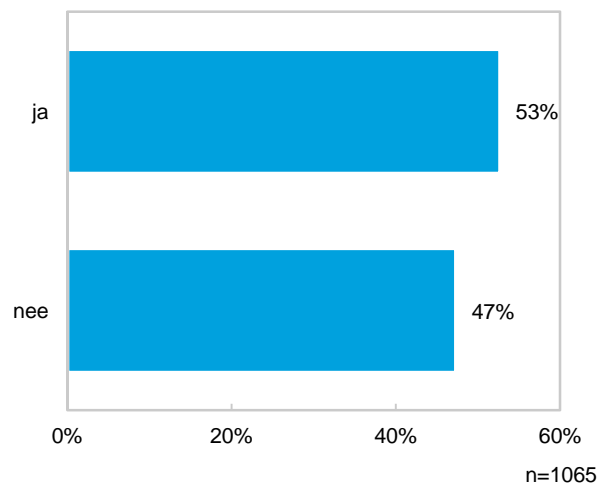
Status relatie

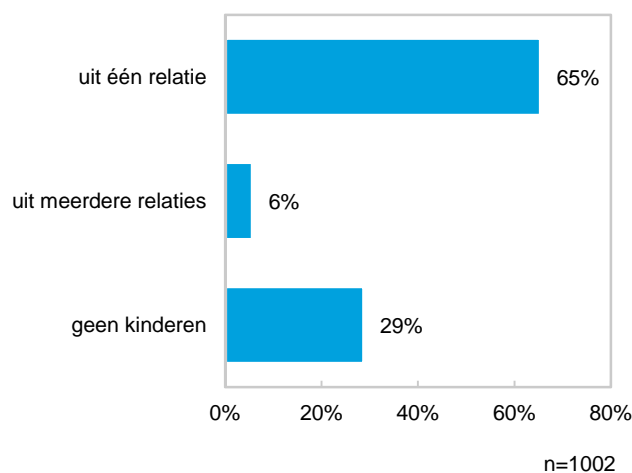
Relatieduur

Eerdere relatie

Status kinderen

2 Oordeel huidige relatie

2.1 Status relatie

De helft van de Nederlanders (51%) is gehuwd en 20% heeft een vaste relatie. Bijna de helft van de Nederlanders die getrouwd is of een relatie heeft is al langer dan 20 jaar samen met zijn of haar huidige partner (45%).

Ruim de helft van de Nederlanders heeft wel eens te maken gehad met een verbroken relatie; 53% is eerder gehuwd geweest of heeft een (andere) relatie gehad. De meerderheid van de Nederlanders (65%) heeft kinderen uit 1 relatie, slechts 6% heeft kinderen bij verschillende partners.

Doetinchem kent relatief veel getrouwde inwoners, terwijl Rotterdam juist de meeste singles kent. In Almere ligt het aandeel inwoners dat al langer dan 20 jaar samen is met zijn of haar huidige partner lager dan gemiddeld in het land (32% versus 45%). In Amersfoort en Doetinchem hebben relatief weinig inwoners ervaring met eerdere relaties. De inwoners van Doetinchem hebben vaker dan in de rest van Nederland kinderen uit 1 relatie en minder vaak kinderen uit meerdere relaties.

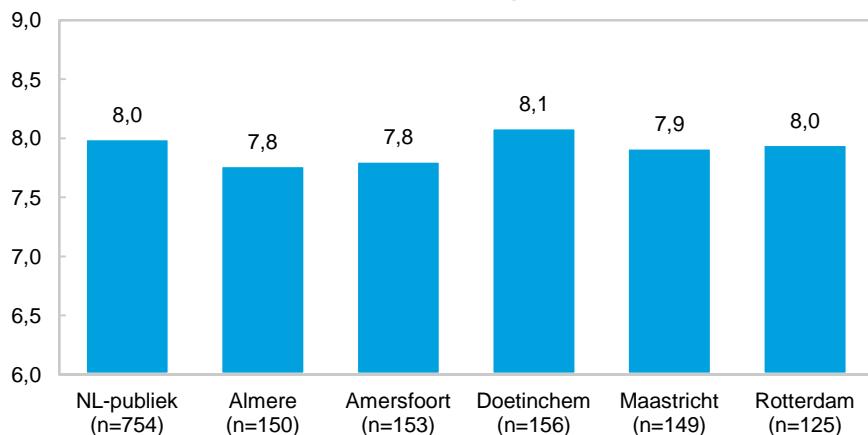
Opvallend is dat lager opgeleiden vaker dan midden- en hoog opgeleiden langer dan 20 jaar met hun huidige partner zijn. Lager opgeleiden hebben daarnaast relatief weinig eerdere relaties of huwelijken gehad.

Nederlanders zijn positief over de ontwikkeling van hun huidige relatie en beoordelen de kwaliteit hiervan gemiddeld met een 8.

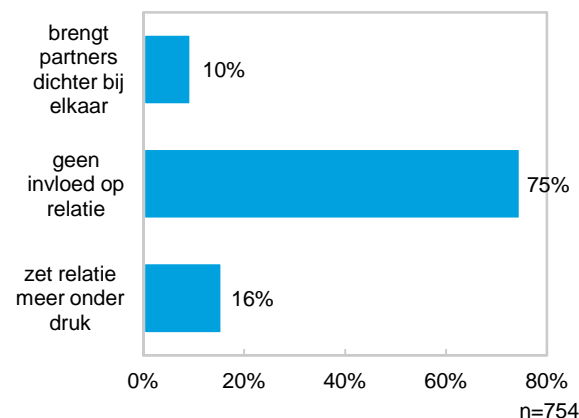
2 Oordeel huidige relatie

2.2 Ontwikkeling relatiegeluk

Index relatiegeluk

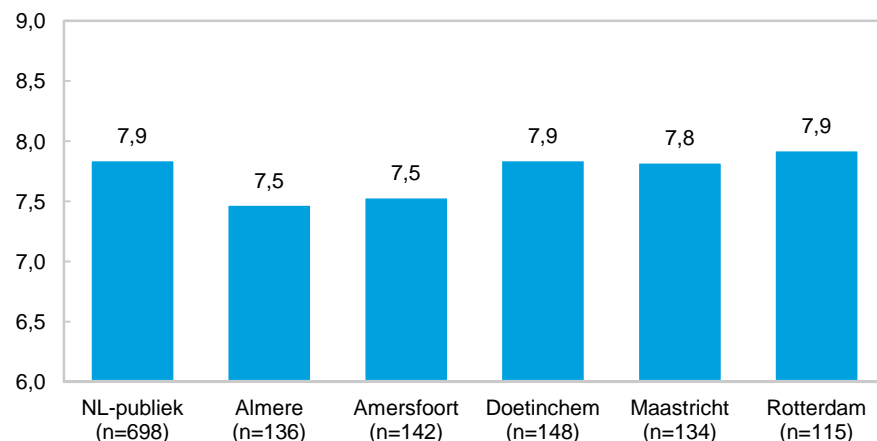

Gevolgen financiële crisis

Nederlanders beoordelen hun huidige relatie gemiddeld met een 8. Twee jaar geleden zouden zij hun relatie gemiddeld een 7,9 gegeven hebben. De meerderheid van de Nederlanders (67%) geeft zijn of haar relatie nu hetzelfde cijfer als twee jaar geleden, 21% geeft nu een hoger cijfer en 12% geeft nu een lager cijfer dan twee jaar geleden. Het lijkt daarnaast er op dat men op dit moment de huidige relatie vaker dan twee jaar geleden beoordeelt met een 9 of een 10. Voor 16% van de Nederlanders geldt dat hun relatie door de huidige financiële crisis meer onder druk komt te staan.

Beoordeling relatie twee jaar geleden

Inwoners van Almere beoordelen hun huidige relatie minder positief dan inwoners van Doetinchem (7,8 versus 8,1).

In Almere en Amersfoort zouden inwoners hun relatie twee jaar geleden een lager cijfer hebben gegeven (7,5).

In Almere stelt men daarnaast vaker dat hun relatie door de crisis meer onder druk staat (24% versus 16%).

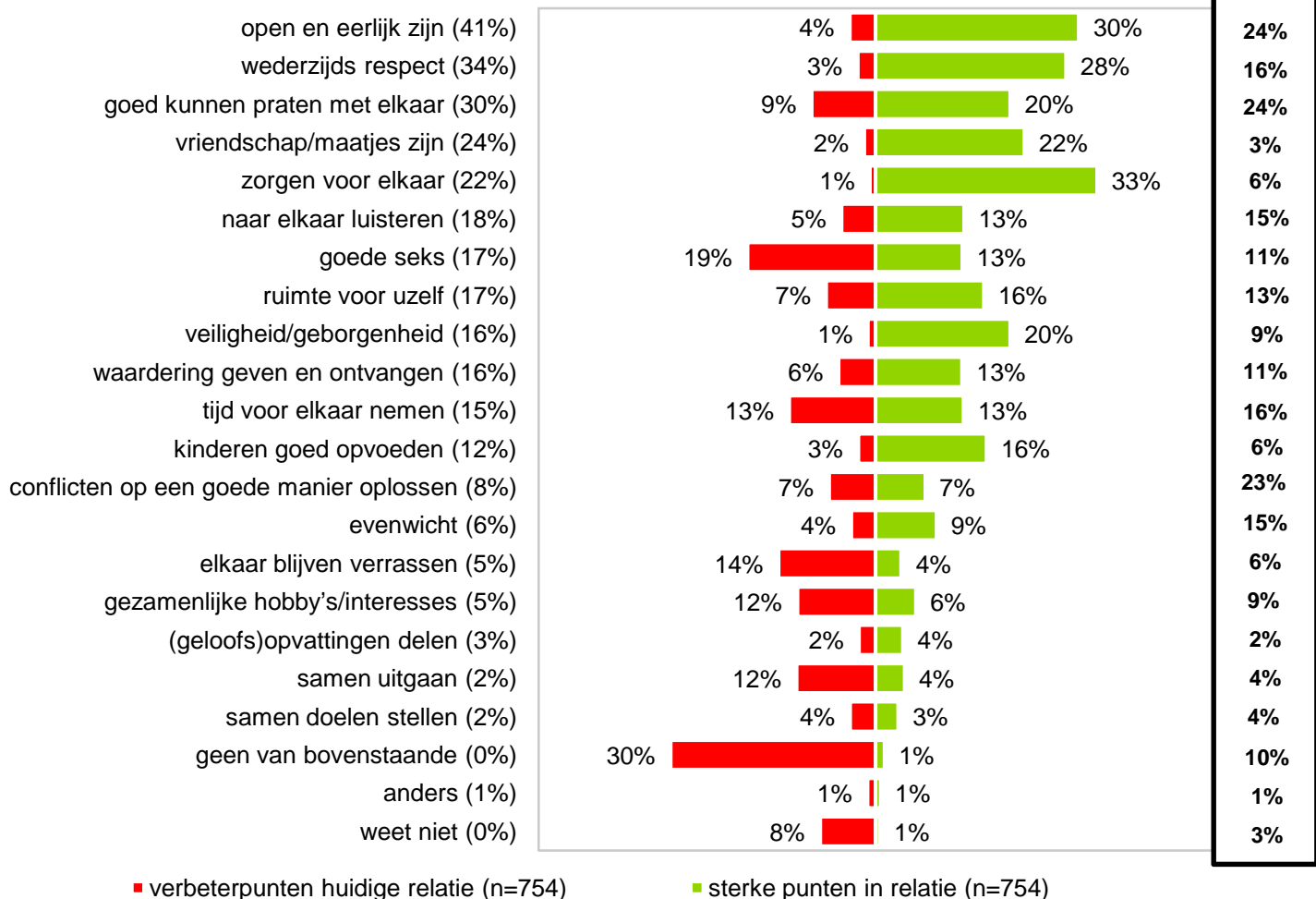
Mannen lijken iets positiever over hun relatie dan vrouwen (8,1 versus 7,9, indicatief). Ten opzichte van twee jaar geleden zien vrouwen echter meer ontwikkeling.

Nederlanders van 35 t/m 49 jaar zijn minder positief over hun relatie dan jongeren van 18 t/m 24 jaar (7,9 versus 8,2).

Openheid, eerlijkheid, wederzijds respect en goed kunnen praten zijn het belangrijkste. Het praten wordt gemist, evenals goede seks en gezamenlijke initiatieven.

Gap analyse relatie aspecten

2 Oordeel huidige relatie

2.3 Gap-analyse relatieaspecten

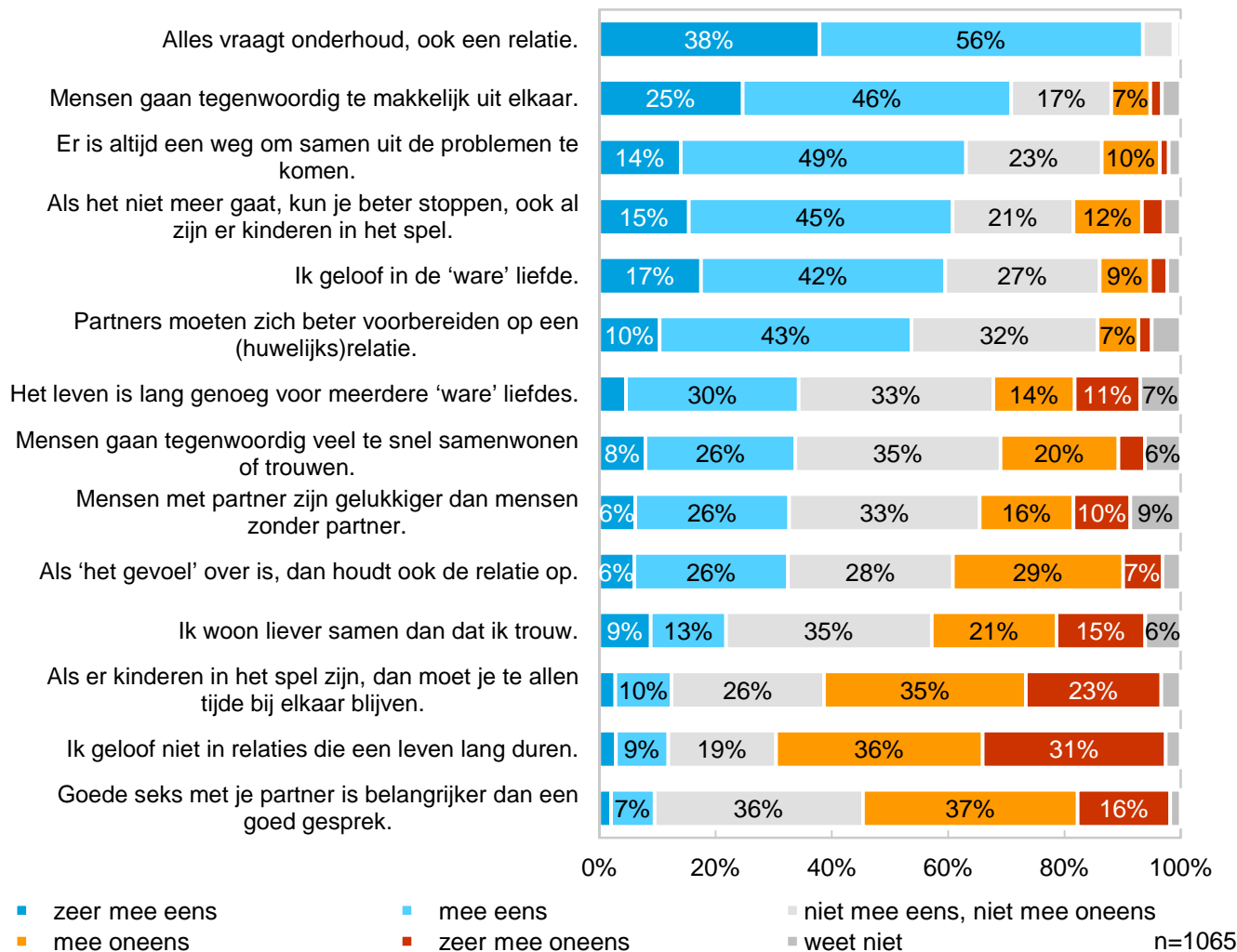
Wanneer we kijken naar wat Nederlanders het belangrijkste vinden in een relatie dan noemen zij vooral open en eerlijk zijn (41%). Daarnaast noemen zij wederzijds respect (34%), goed kunnen praten met elkaar (30%), vriendschap/maatjes zijn (24%) en zorgen voor elkaar (22%). De aspecten die men belangrijk vindt blijven ook de aspecten waarop men vindt dat de huidige relatie hoog scoort. Zorgen voor elkaar wordt het vaakst als sterk punt van de huidige relatie gezien (33%).

Nederlanders zien vooral goede seks (19%), elkaar blijven verrassen (14%), tijd voor elkaar nemen (13%) en gezamenlijke hobby's en interesses (12%) als verbeterpunten van hun huidige relatie, al zijn dit niet de punten waar zij het meeste belang aan hechten. Opvallend is dat 9% het goed kunnen praten met elkaar als een verbeterpunt ziet binnen zijn of haar huidige relatie.

Nederlanders die in het verleden wel, maar op dit moment geen relatie hebben noemen de drie belangrijkste relatieaspecten significant vaker als verbeterpunten binnen hun vorige relatie. Hierbij gaat het om goed met elkaar kunnen praten (24%), open en eerlijk zijn (24%), het goed kunnen oplossen van conflicten (23%) en wederzijds respect (16%). Daarnaast noemen zij ook het goed kunnen oplossen van conflicten (23%) en tijd voor elkaar nemen (16%) als verbeterpunten binnen hun vorige relatie.

Nederlanders zijn ervan overtuigd dat een relatie onderhoud vraagt. Mensen gaan te makkelijk uit elkaar.

Stellingen over relaties

2 Oordeel huidige relatie

2.4 Mening relaties

Zes op de tien Nederlanders (60%) geloven in de ware liefde al zijn de meningen verdeeld over de vraag of het leven lang genoeg is voor meerdere ware liefdes. Een derde van de Nederlanders (33%) stelt dat wanneer 'het gevoel' over is ook de relatie ophoudt.

De meerderheid van de Nederlanders (63%) is van mening dat er binnen een relatie altijd een weg is om samen uit de problemen te komen. Zeven op de tien Nederlanders (71%) vinden dan ook dat mensen tegenwoordig te makkelijk uit elkaar gaan. Hier staat tegenover dat zes op de tien Nederlanders (61%) van mening zijn dat wanneer het echt niet meer gaat, je beter kunt stoppen, ook al zijn er kinderen in het spel.

Ruim de helft van de Nederlanders (54%) stelt dat partners zich beter moeten voorbereiden op een (huwelijks)relatie. Eenderde vindt dat men tegenwoordig veel te snel gaat samenwonen of trouwen. Slechts 10% van de Nederlanders vindt goede seks met zijn of haar partner belangrijker dan een goed gesprek.

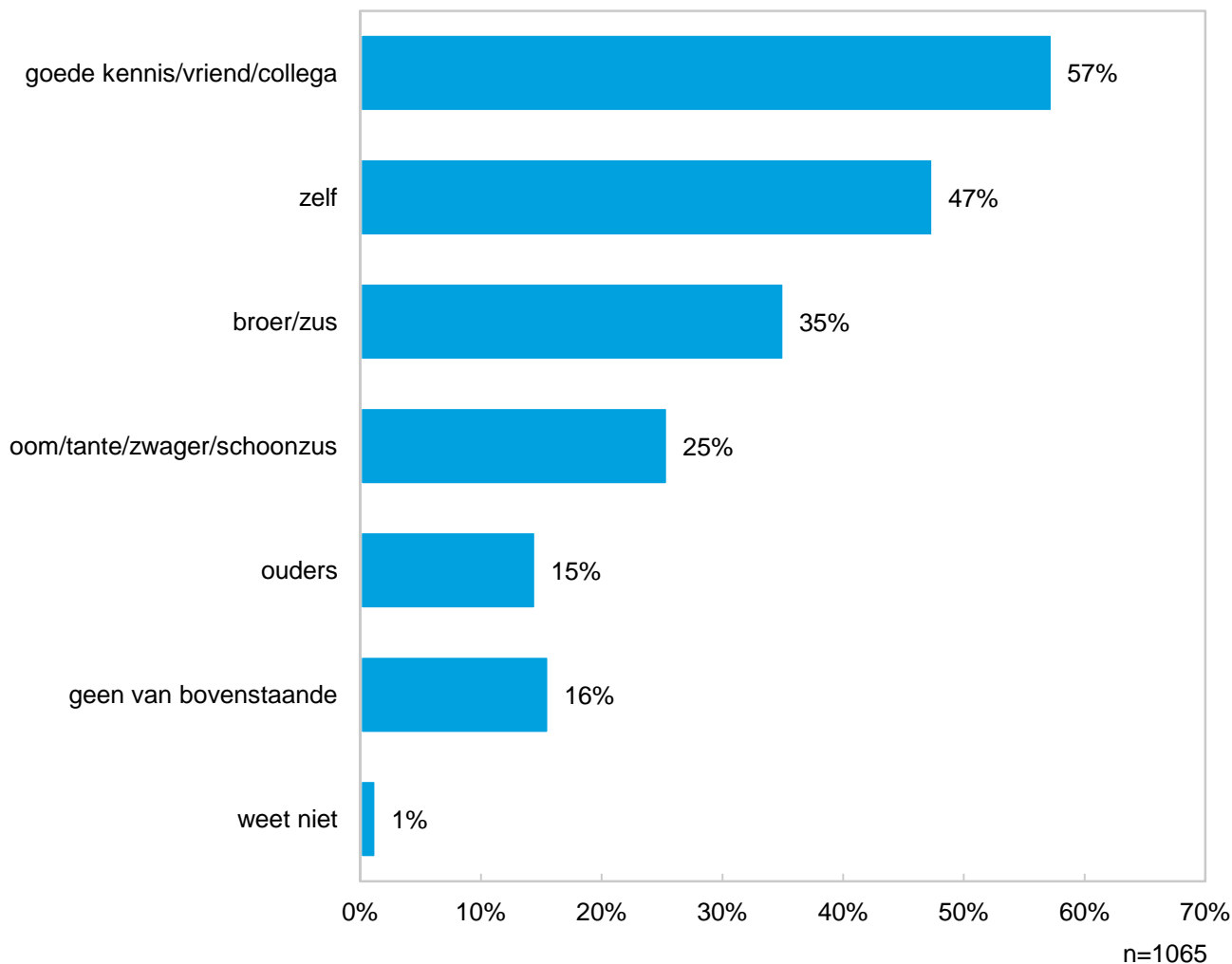
In Almere stelt men vaker dan in de rest van het land dat wanneer 'het gevoel' over is ook de relatie ophoudt (43% versus 33%). In Amersfoort zijn relatief minder mensen van mening dat je beter kunt stoppen wanneer het echt niet meer gaat, ook al zijn er kinderen in het spel (51% versus 61%). In Rotterdam verkiest men goede seks in vergelijking met de rest van Nederland relatief vaker boven een goed gesprek (16% versus 10%).

Hoofdstuk 3: Gevolgen van relatiescheidingen

Bijna de helft van de volwassenen heeft zelf ooit een scheiding of verbroken relatie meegemaakt, 15% zag relatie ouders misgaan.

Ervaring relatiescheidingen

3 Gevolgen relatiescheidingen

3.1 Ervaring met relatiescheidingen

Bijna de helft van de Nederlanders (47%) heeft wel eens meegemaakt dat zijn of haar relatie stuk gelopen is.

In Amersfoort en Doetinchem hebben in vergelijking met de rest van Nederland relatief weinig mensen een echtscheiding of relatiebreuk meegemaakt (39% en 35%). In Doetinchem zagen relatief weinig mensen de relatie van hun ouders stranden.

Opvallend is dat vrouwen vaker dan mannen hebben meegemaakt dat hun huwelijk of relatie stuk gelopen is (51% versus 44%).

Wanneer gekeken wordt naar het opleidingsniveau dan kan gesteld worden dat laag opgeleiden minder vaak dan midden- en hoog opgeleiden hebben meegemaakt dat hun huwelijk of relatie stuk gelopen is (42% versus 50% en 52%).

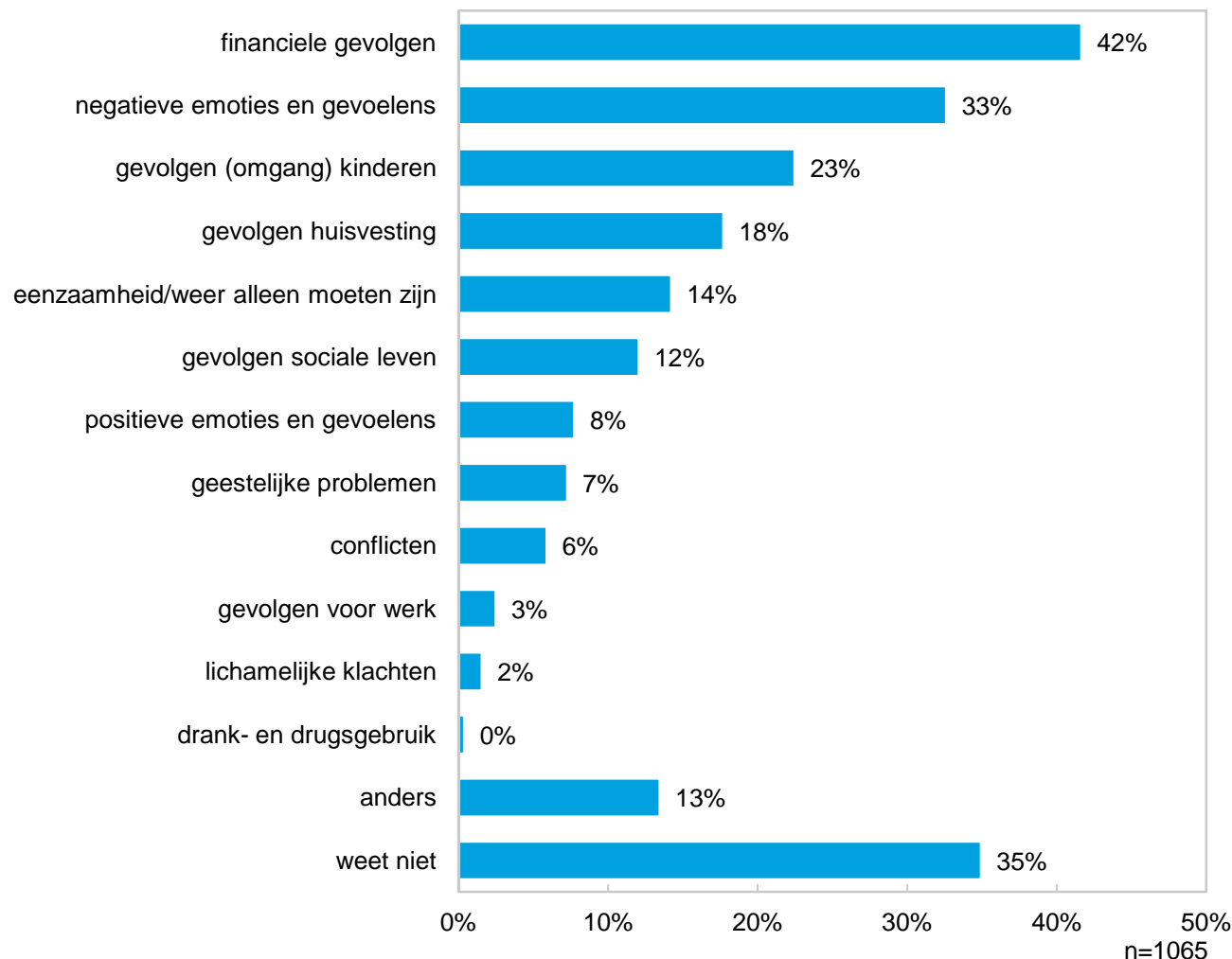

Mensen van 50 jaar en ouder hebben minder vaak dan mensen van 35 t/m 49 jaar en 18 t/m 34 jaar een echtscheiding of relatiebreuk meegemaakt (41% versus 54% en 51%).

Nederlanders verwachten persoonlijk bij scheidingen vooral financiële gevolgen, negatieve emoties en gevolgen voor kinderen.

3 Gevolgen relatiescheidingen
 3.2 Persoonlijke gevolgen (spontaan)

Spontaan bewustzijn persoonlijke gevolgen

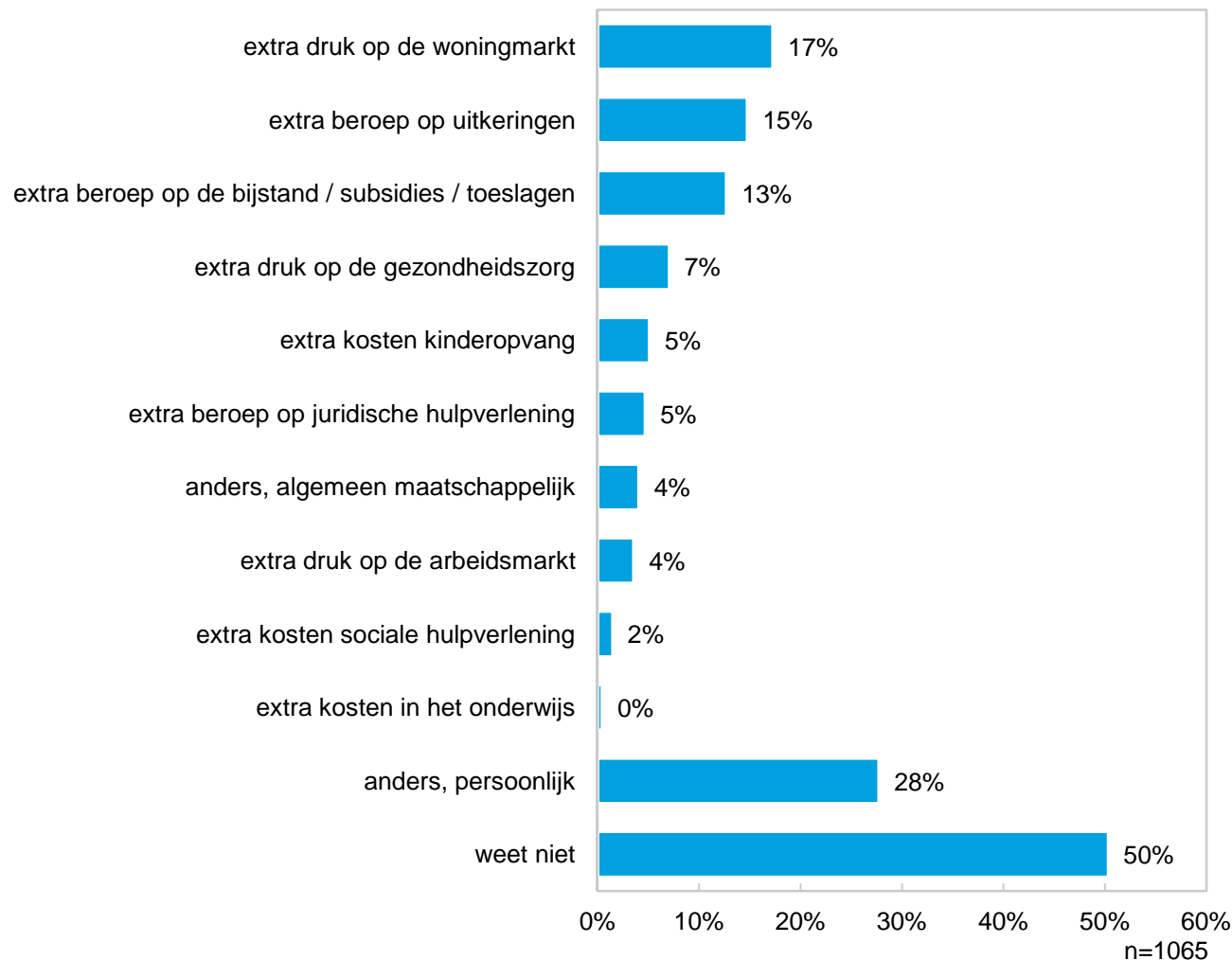
Wanneer Nederlanders spontaan gevraagd wordt welke persoonlijke gevolgen zij zich kunnen voorstellen in het geval van een (echt)scheiding of een verbroken relatie noemen zij in de eerste plaats de financiële gevolgen zoals minder inkomen (42%). Een derde van de Nederlanders (33%) denkt aan negatieve emoties en gevoelens. Men denkt daarnaast ook aan gevolgen voor de (omgang met de) kinderen (23%) en de gevolgen voor de huisvesting (18%). Echter, Nederlanders denken niet alleen aan de negatieve gevolgen, 8% kan zich voorstellen dat een (echt)scheiding ook voor positieve emoties zoals bevrijding kan zorgen.

 Vrouwen noemen vaker dan mannen negatieve emoties en gevoelens (36% versus 29%), de huisvesting (21% versus 15%) en de eenzaamheid (17% versus 12%) als persoonlijke gevolgen van (echt)scheidingen.

 Hoog opgeleiden noemen vaker dan laag opgeleiden negatieve emoties en gevoelens, de huisvesting, hun sociale leven, positieve emoties en gevoelens en geestelijke problemen als mogelijke gevolgen van een (echt)scheiding. In vergelijking met midden- en hoog opgeleiden noemen laag opgeleiden minder vaak de financiële gevolgen.

De maatschappelijke financiële gevolgen van scheidingen zijn spontaan weinig bekend. Men denkt aan woningmarkt, uitkeringen en bijstand.

Spontaan bewustzijn financiële gevolgen maatschappij

3 Gevolgen relatiescheidingen

3.3 Maatschappelijke gevolgen (spontaan)

Wanneer Nederlanders spontaan gevraagd wordt welke financiële gevolgen voor de maatschappij zij zich kunnen voorstellen in het geval van een (echt)scheiding of een verbroken relatie dan noemen zij concreet gevolgen voor de woningmarkt (17%), extra beroep op uitkeringen (15%) en extra beroep op de bijstand, subsidies en toeslagen (13%). Toch weet de helft van de Nederlanders (50%) spontaan geen financiële gevolgen voor de maatschappij te noemen. Gevolgen voor de gezondheidszorg, kinderopvang, sociale- en juridische hulpverlening, arbeidsmarkt en onderwijs worden nauwelijks genoemd.

Laag opgeleiden weten minder vaak dan midden- en hoog opgeleiden spontaan maatschappelijke gevolgen van scheidingen te noemen.

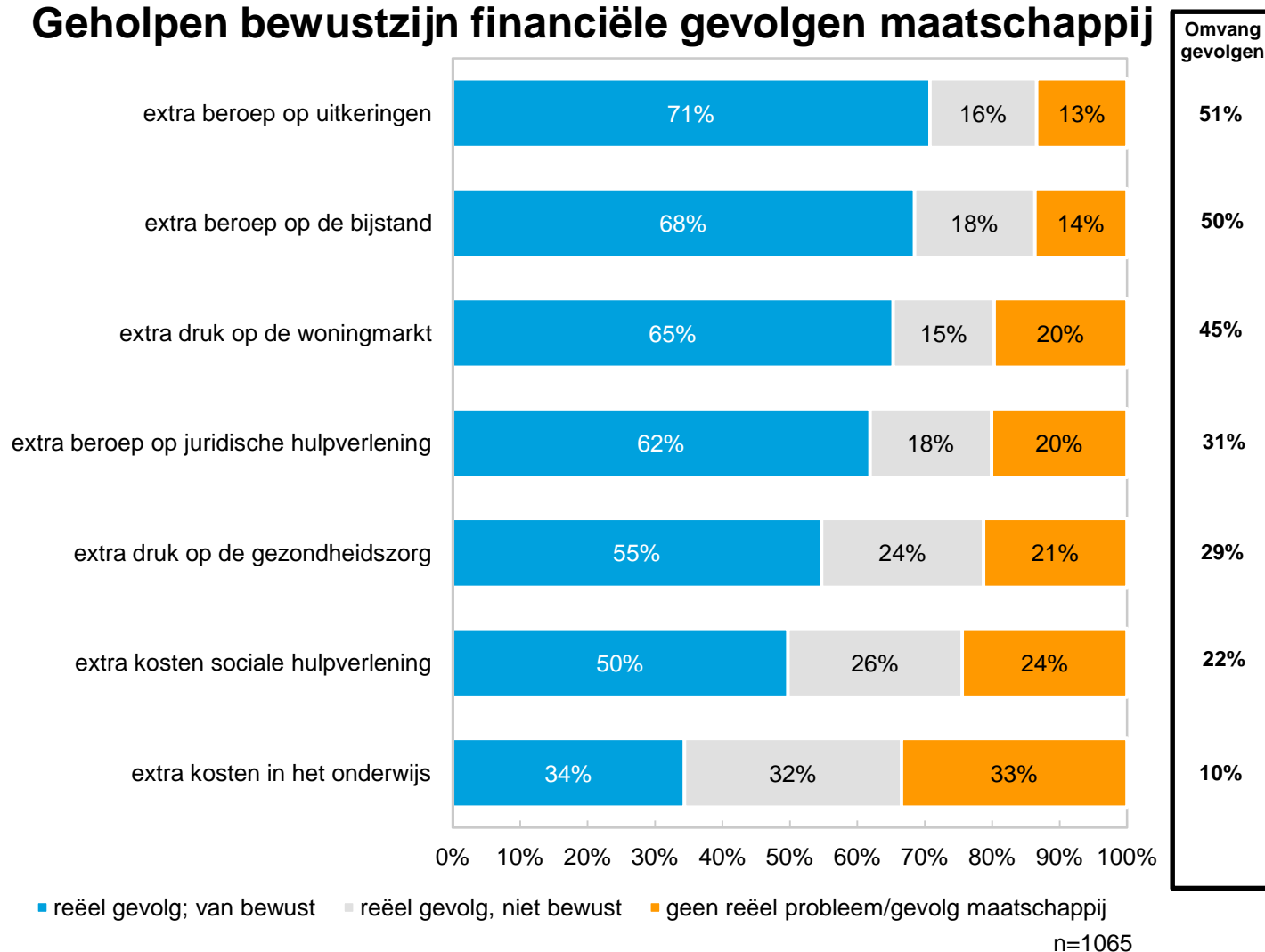

Jongeren van 18 t/m 34 jaar noemen een extra beroep op uitkeringen minder vaak dan Nederlanders van 35 jaar en ouder als mogelijk maatschappelijk gevolg van (echt)scheidingen. Nederlanders van 50 jaar en ouder noemen extra kosten in de sociale hulpverlening vaker dan Nederlanders onder de 50 jaar.

Kosten sociale- en juridische hulpverlening, gezondheidszorg en onderwijs worden het vaakst onderschat.

3 Gevolgen relatiescheidingen
3.4 Maatschappelijke gevolgen (geholpen)

Geholpen bewustzijn financiële gevolgen maatschappij

Na het voorleggen van potentiële gevolgen zien Nederlanders vooral de extra druk op uitkeringen en de bijstand als reële gevolgen van (echt)scheidingen voor de maatschappij (87% en 86%). Een deel hiervan (16-18%) was zich hiervan niet bewust. Andere reële gevolgen blijken nog sterker onderschat. Extra kosten in het onderwijs worden het minst gezien als een reëel gevolg van (echt)scheidingen voor de maatschappij (66%).

Wanneer gekeken wordt naar de omvang van de mogelijke financiële gevolgen voor de maatschappij dan achten Nederlanders impact van de extra druk op de uitkeringen en de bijstand het grootst (51% en 50%). Relatief weinig Nederlanders (10%) verwachten dat de extra kosten in het onderwijs omvangrijk zijn.

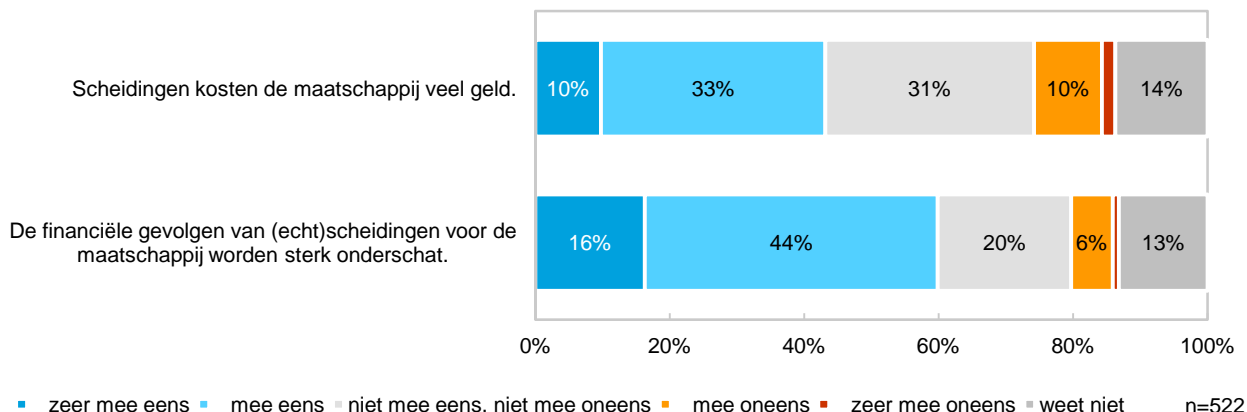
 Jongeren van 18 t/m 34 jaar stellen bij alle voorgelegde gevolgen vaker dan oudere mensen dat dit in hun ogen reële gevolgen zijn maar dat ze zich hier nog niet bewust van waren.

 Laag opgeleiden zien extra druk op uitkeringen, bijstand en woningmarkt vaker dan hoog opgeleiden niet als reële gevolgen van (echt)scheidingen voor de maatschappij.

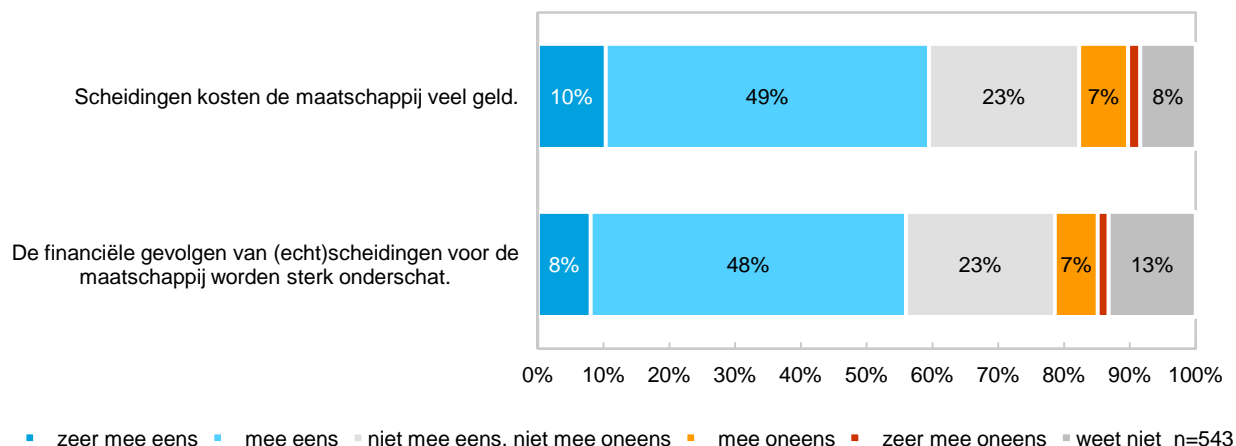
Het verschaffen van informatie doet het besef van de omvang van financiële gevolgen van scheidingen voor de maatschappij groeien.

3 Gevolgen relatiescheidingen
 3.5 Stellingen financiële gevolgen voor maatschappij

Inschatting maatschappelijke kosten voor inventarisatie

Inschatting maatschappelijke kosten na inventarisatie

b Een tweetal vragen in het onderzoek ging over de inschatting van financiële gevolgen van (echt)scheidingen voor de maatschappij. De helft van de respondenten (groep1) heeft deze vragen (spontaan en geholpen) **voorafgaand** aan de inventarisatie van mogelijke gevolgen voorgelegd gekregen. De andere helft van de respondenten (groep 2) kreeg deze twee stellingen **na** de inventarisatie van financiële gevolgen.

Het blijkt dat (zonder informatie) circa 43% van de Nederlanders van mening is dat scheidingen de maatschappij veel geld kosten. Na inventarisatie is dat aandeel substantieel gegroeid naar 60%. Er is geen verschil als het gaat om onderschatting van de financiële gevolgen van (echt)scheidingen.

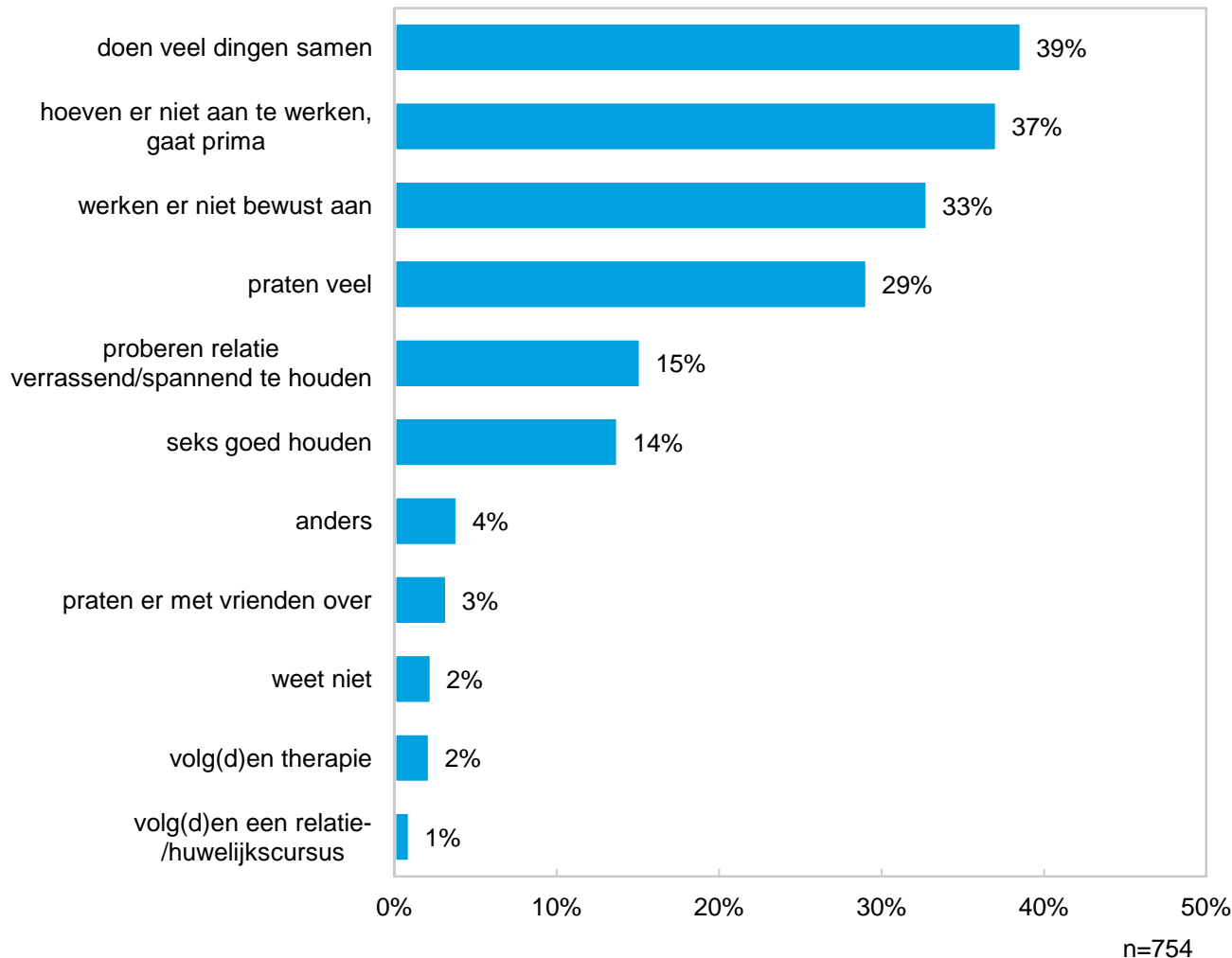
b Als het gaat om hoeveel geld echtscheidingen de maatschappij kosten dan lijken vrouwen **voor** inventarisatie van mogelijke financiële gevolgen minder vaak dan mannen te stellen dat dit het geval is (39% versus 47%). **Na** inventarisatie bestaat dit verschil niet meer.

Hoofdstuk 4: Werken aan relaties

Ruim een derde van de Nederlanders meent niet aan de eigen relatie te hoeven werken.

Wijze werken aan relatie

4 Werken aan relaties

4.1 Mate werken aan eigen relatie

Om hun relatie goed te houden doen Nederlanders in de eerste plaats veel samen (39%) en praten zij veel met elkaar (29%). Daarnaast werken Nederlanders aan hun relatie door deze spannend en verrassend te houden (15%) en te zorgen voor goede seks (14%). Ruim eenderde stelt dat hij/zij helemaal niet aan de relatie hoeft te werken omdat deze al goed is.

Mannen stellen vaker dan vrouwen dat ze aan hun relatie werken door de seks goed te houden (17% versus 10%). Daarnaast vinden meer mannen dan vrouwen dat het niet nodig is om aan hun huidige relatie te werken (40% versus 33%). Vrouwen houden hun relatie vaker dan mannen goed door veel (met vrienden) te praten.

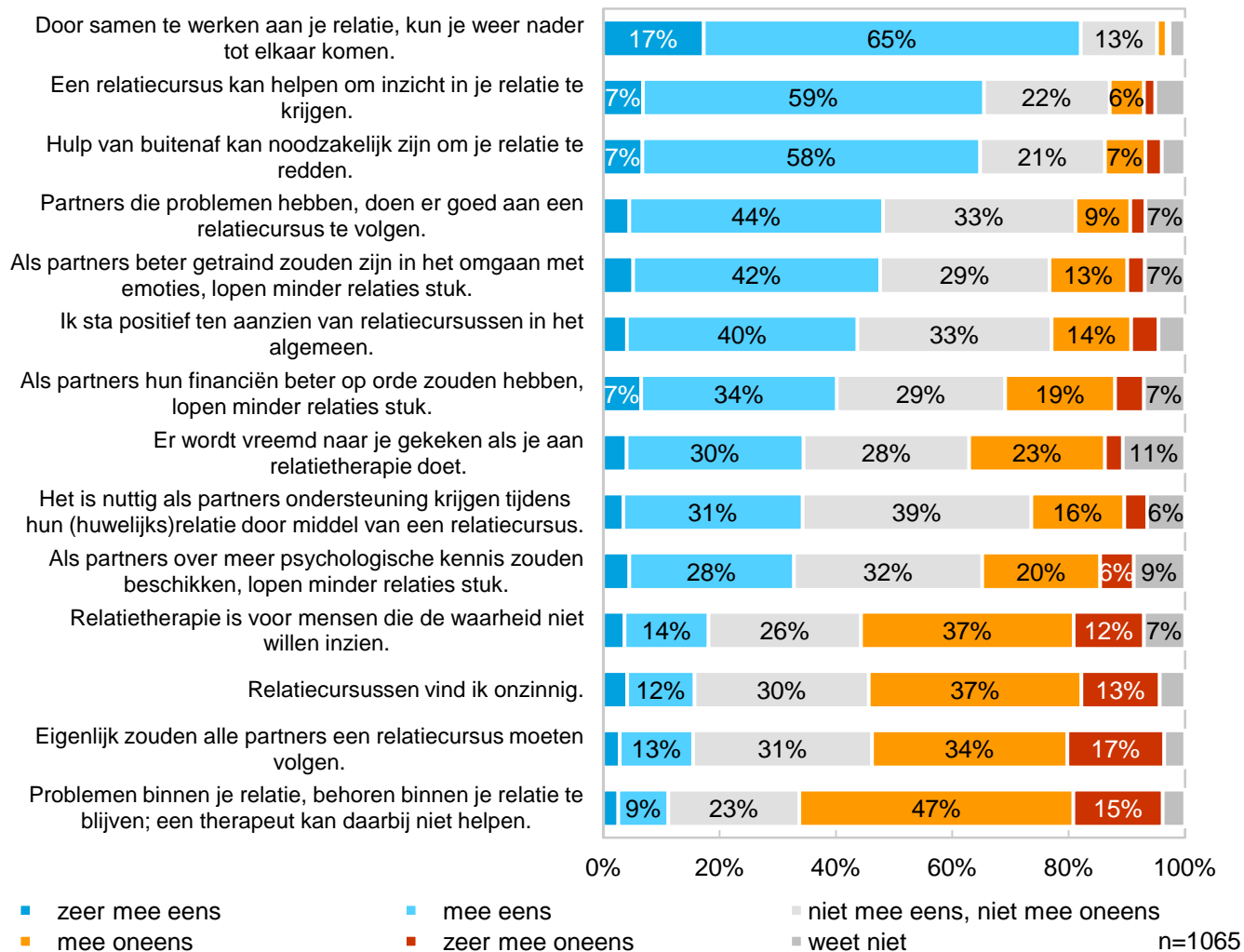
Hoog opgeleiden werken vaker dan laag opgeleiden aan hun relatie door veel te praten (34% versus 25%).

Ouderen (50+) stellen vaker dan mensen die jonger zijn dat ze niet aan hun relatie hoeven te werken (47% versus circa 31%). Daarnaast lijkt het erop dat hoe ouder men wordt hoe minder vaak seks een middel is om aan je relatie te werken. Voor Nederlanders van 18 t/m 34 jaar zijn veel praten en je relatie spannend en verrassend houden vaker dan voor mensen die ouder zijn manieren om aan hun relatie te werken (41% versus circa 26%) (28% versus circa 12%).

Aan je relatie werken helpt. Externe hulp kan nuttig zijn maar eerder voor anderen dan voor ons.

Stellingen relatiecursussen/-therapie

4 Werken aan relaties 4.2 Attitude relatiecursus/therapie

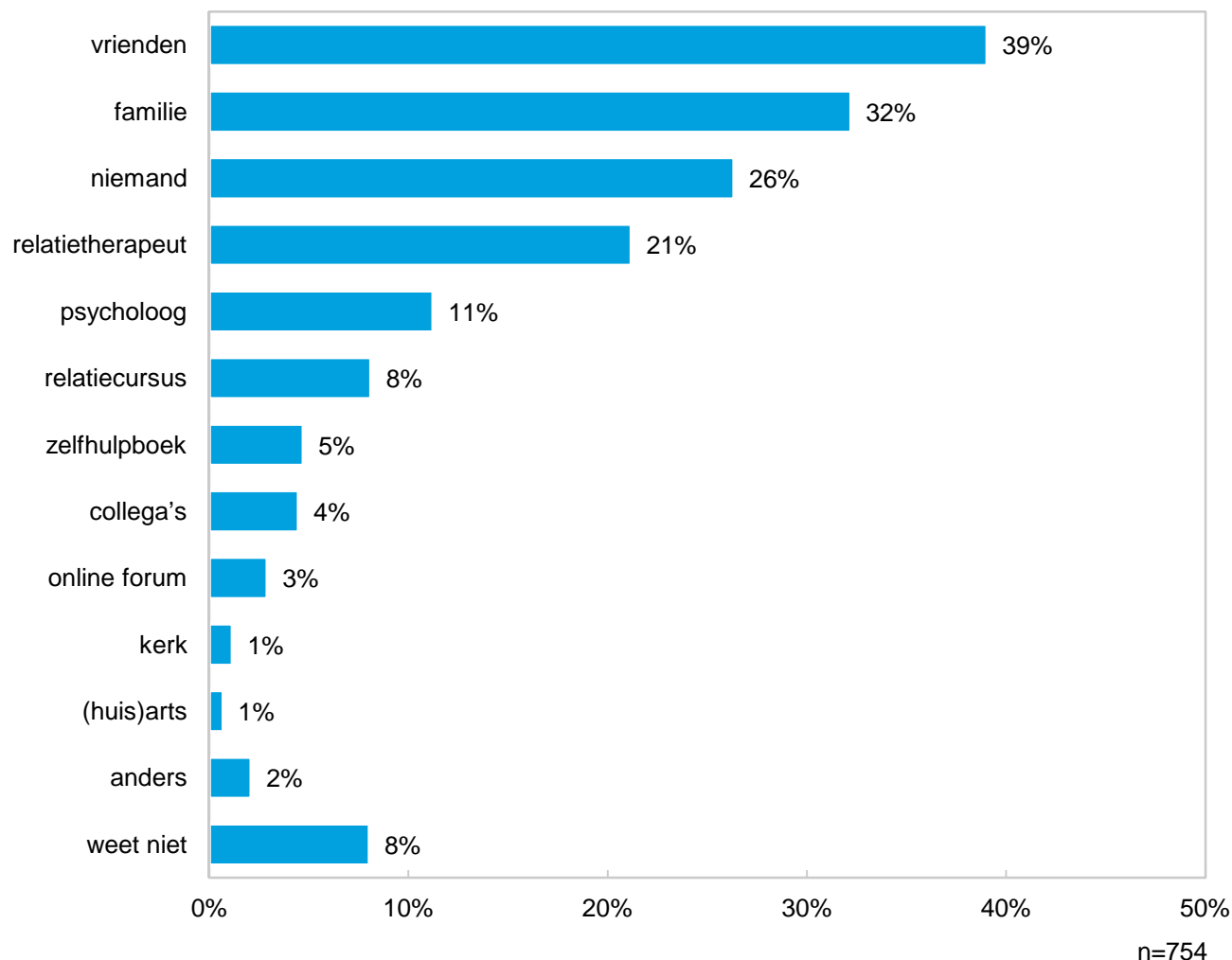
Aan je relatie werken helpt volgens Nederlanders. De meerderheid stelt dan ook dat samenwerken je nader tot elkaar kan brengen. Hulp van buitenaf kan volgens Nederlanders nuttig zijn, 65% stelt zelfs dat dit noodzakelijk kan zijn om je relatie te redden. Bijna 45% staat positief tegenover relatiecursussen in het algemeen. Tweederde (66%) vindt dat een relatiecursus kan helpen om inzicht in je relatie te krijgen. Wanneer het gaat om kennis en vaardigheden dan zijn Nederlanders vooral van mening dat getraind zijn in de omgang met emoties en financiële huishouding ervoor kunnen zorgen dat er minder relaties stuk lopen. Echter, de positieve houding ten aanzien van hulp van buitenaf lijkt vooral voor anderen te gelden. Slechts 16% is dan ook van mening dat eigenlijk alle partners een relatiecursus zouden moeten volgen. Daarnaast lijkt het erop dat men relatiecursussen vooral nuttig vindt voor partners met problemen (48%). Ook het volgen van relatietherapie lijkt voor Nederlanders een grote stap te zijn, 35% is dan ook van mening dat er raar naar je gekeken wordt als je aan relatietherapie doet.

Vooral inwoners van Doetinchem en Rotterdam lijken minder positief te staan ten opzichte van relatiehulp van buitenaf. Zo stellen zij in vergelijking met de rest van Nederland minder vaak dat ze een positieve houding hebben ten opzichte van relatiecursussen in het algemeen. Ook vinden zij vaker dat problemen binnen een relatie moeten blijven en stellen zij minder vaak dat hulp van buitenaf noodzakelijk kan zijn om je relatie te redden.

Nederlanders richten zich bij relatieproblemen in de eerste plaats tot vrienden. Ouderen en lager opgeleiden zoeken minder hulp.

Tot wie wenden indien relatie onder druk

4 Werken aan relaties

4.3 Hulp bij relatieproblemen

Nederlanders richten zich bij relatieproblemen vooral op vrienden (39%) en familie (32%). Een kwart van de Nederlanders (26%) richt zich tot niemand wanneer zijn of haar relatie onder druk staat. Een vijfde zou zich tot een relatietherapeut wenden. Ook de partner zelf wordt genoemd als degene tot wie men zich zou wenden bij relatieproblemen. Een relatiecursus (8%) of hulp van een kerk (1%) worden relatief weinig genoemd).

Hoog opgeleiden richten zich bij relatieproblemen vaker dan midden- en laag opgeleiden tot vrienden (54% versus 37% en 31%). Hoog opgeleiden richten zich daarnaast vaker dan laag opgeleiden tot familie en een relatietherapeut. Het lijkt erop dat hoe lager men opgeleid is hoe minder vaak men hulp zoekt bij relatieproblemen.

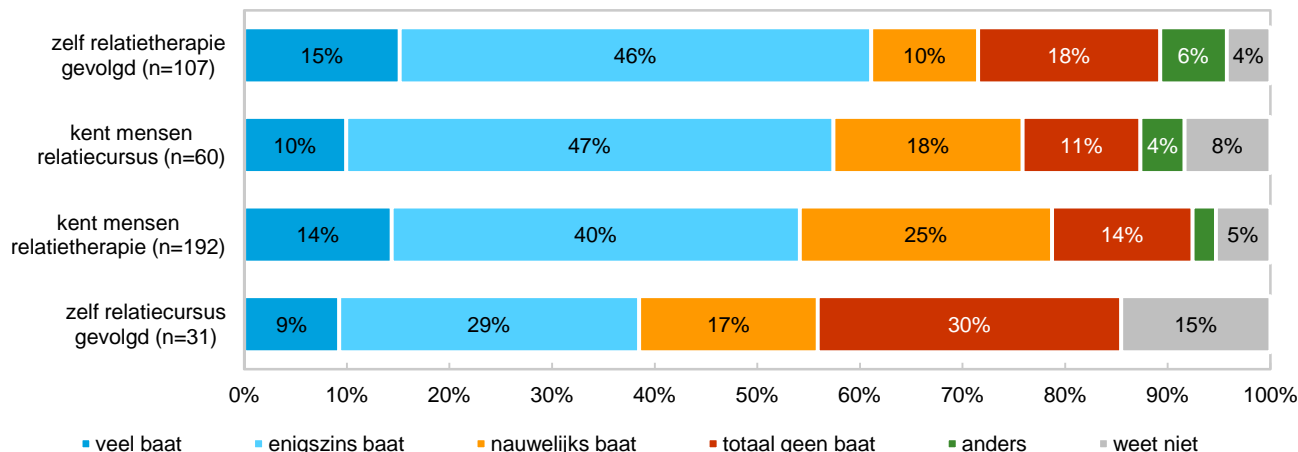
Het lijkt er op dat hoe ouder men is hoe minder men zich bij relatieproblemen richt tot vrienden en familie. Naarmate de leeftijd stijgt lijkt men minder vaak hulp te zoeken.

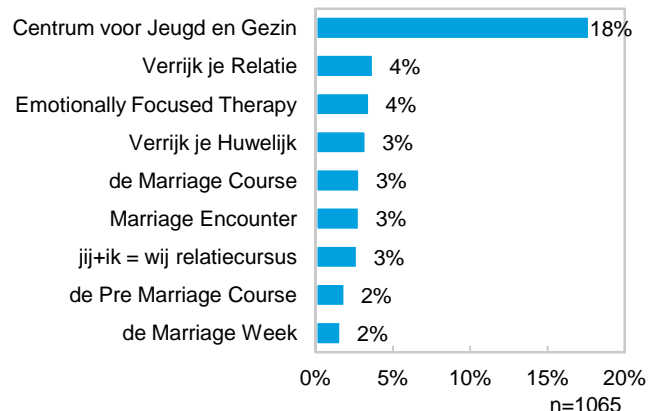
In vergelijking met het Nederlands gemiddelde richten Rotterdammers zich minder vaak tot vrienden, een relatietherapeut en een psycholoog wanneer hun relatie onder druk staat. Inwoners van Doetinchem richten zich minder vaak tot een relatietherapeut, een relatiecursus, een zelfhulpboek en de kerk.

Nederlanders lijken zelf meer baat te hebben bij relatietherapie dan bij een relatiecursus.

Nut relatiecursus/therapie

Bekendheid relatiecursussen/therapie

4 Werken aan relaties

4.4 Ervaringen relatiecursus/therapie

Circa één op de zes (17%) kent mensen die relatietherapie gevolgd hebben, 10% heeft zelf ooit relatietherapie gevolgd. Voor relatiecursussen ligt dit aandeel lager, 6% van de Nederlanders kent iemand die een relatiecursus gevolgd heeft en slechts een fractie heeft zelf ooit een relatiecursus gevolgd.

Van de mensen die zelf relatietherapie hebben gevolgd zegt 61% hier enigszins of veel baat bij gehad te hebben. Voor mensen die zelf ooit een relatiecursus gevolgd hebben ligt dit aandeel lager (38%). Opvallend is dat deze discrepantie niet bestaat als het gaat om de perceptie van het nut dat anderen aan therapie of cursussen ontlene. In beide gevallen heeft men de indruk dat circa 55% daar baat bij heeft gehad.

De relatiecursussen van het Centrum voor Jeugd en Gezin zijn het meest bekend (18%). De bekendheid van de overige cursussen ligt tussen de 2% en de 4%. Marriage Week is bij 2% van de Nederlanders bekend.

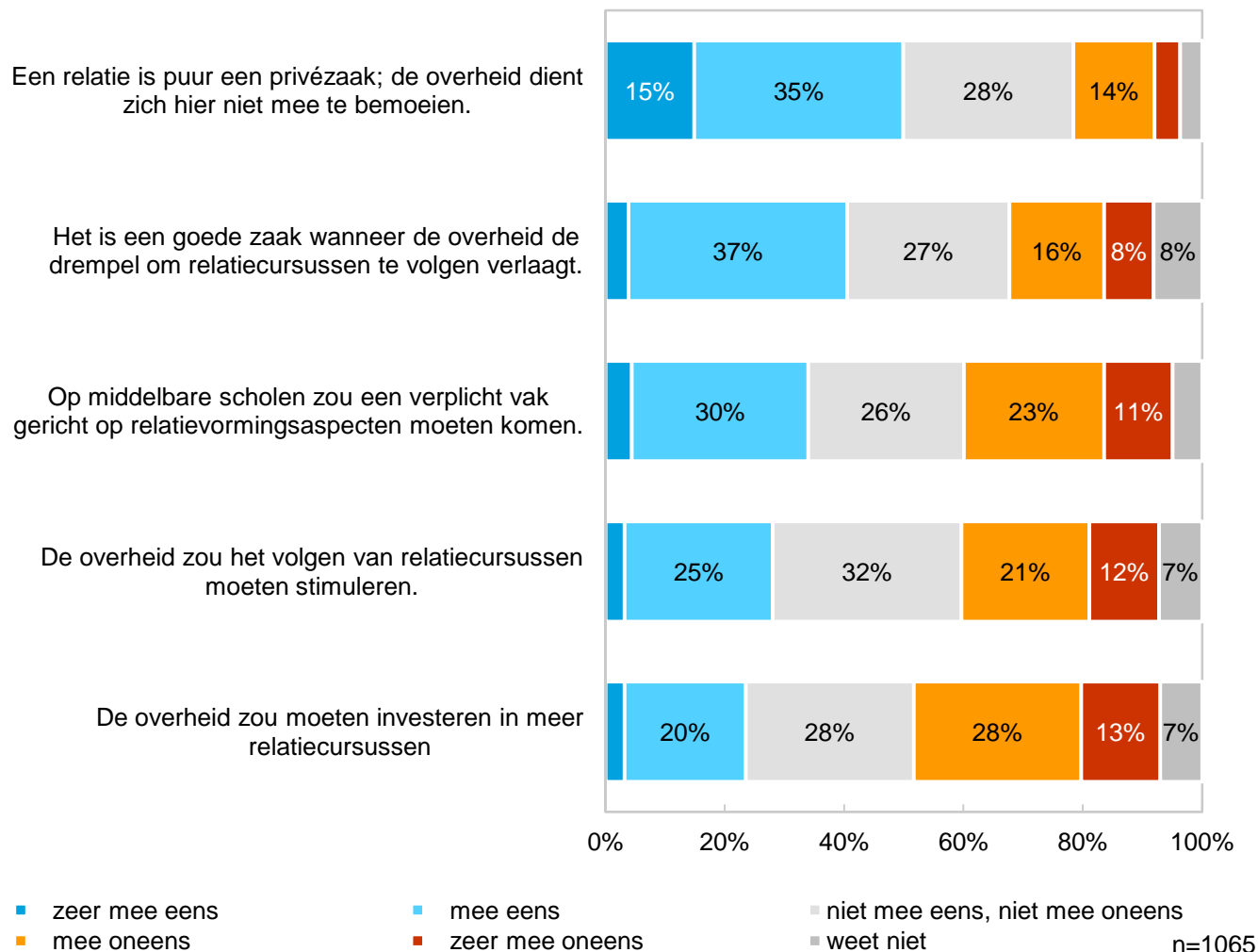

Inwoners van Almere en Rotterdam kennen in vergelijking met de rest van Nederland minder mensen die relatietherapie hebben gevolgd en hebben dit zelf ook minder vaak gedaan.

Inwoners van Amersfoort zijn vaker bekend met de meeste cursussen dan de rest van Nederland. Wellicht houdt dit verband met de vestigingsplaats van de organisaties.

Nederlanders zien een beperkte rol voor de overheid als het gaat om verduurzamen van relaties. Geen directe bemoeienis, maar voorlichting en drempelverlagende maatregelen t.a.v. ondersteuning.

Stellingen m.bt. overheid

4 Werken aan relaties

4.5 Draagvlak stimuleren relatiecursus/therapie

De helft van de Nederlanders vindt dat relaties een privézaak zijn waar de overheid zich niet mee dient te bemoeien. Toch zien Nederlanders wel een rol voor de overheid als het gaat om voorlichting en drempelverlagende maatregelen.

Een kwart van de Nederlanders (24%) is van mening dat de overheid meer zou moeten investeren in relatiecursussen en 28% vindt dat de overheid het volgen van relatiecursussen zou moeten stimuleren. Een derde (34%) stelt dat er op middelbare scholen verplicht een vak gericht op relatievorming aspecten moet komen. Daarnaast vindt 41% het een goede zaak wanneer de overheid de drempel om relatiecursussen te volgen verlaagd.

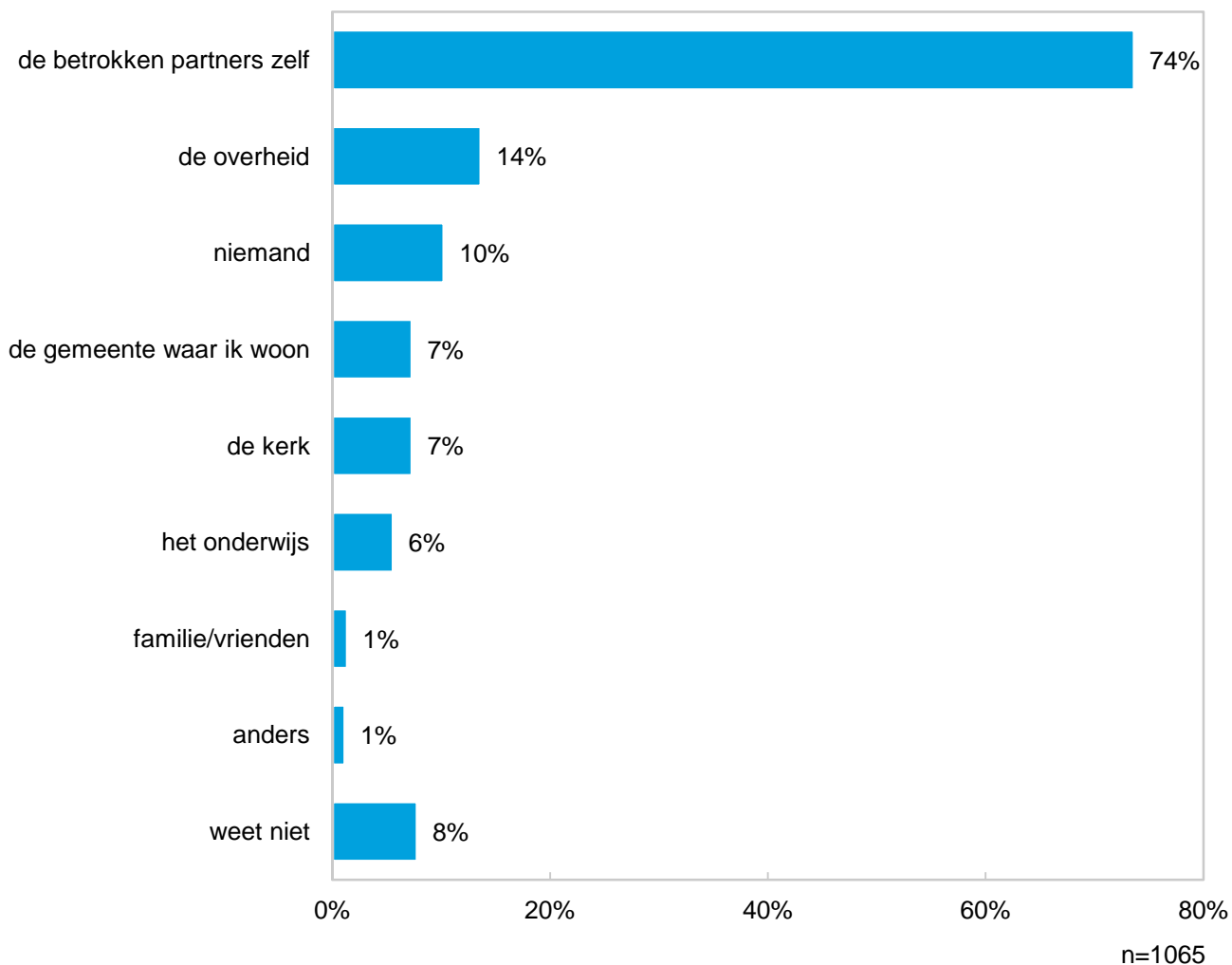
b Nederlanders die zelf een relatiecursus of relatietherapie hebben gevolgd of anderen kennen die dit hebben gedaan zien een grotere rol voor de overheid als het gaat om het verduurzamen van relaties. Dat geldt ook voor mensen die zich gaandeweg het onderzoek van meer (reële) financiële gevolgen bewust zijn geworden (zie paragraaf 3.4).

 Vrouwen staan over het algemeen positiever dan mannen tegenover een rol van de overheid bij relatieondersteuning.

 Nederlanders van 50 jaar en ouder vinden vaker dan Nederlanders van 35 t/m 49 en 18 t/m 34 jaar dat de er op middelbare scholen verplicht een vak gericht op relatievorming aspecten moet komen (39% versus 32% en 28%).

Nederlanders vinden zorg dragen voor duurzame relaties vooral een taak voor de betrokken partners.

Rollen duurzame relatievorming

4 Werken aan relaties

4.5 Rollen duurzame relatievorming

Als de doelstelling is om relaties langdurig(er) stand te laten houden, dan verwachten Nederlanders in de eerste plaats een belangrijke bijdrage van de betrokken partners zelf (74%). 14% van de Nederlanders verwacht hier een belangrijke bijdrage van de overheid. Relatief weinig Nederlanders verwachten een bijdrage van de gemeente, de kerk en het onderwijs. Een op de tien Nederlanders verwacht van niemand een bijdrage. Nederlanders noemen naast de voorgelegde personen en instanties ook vrienden en familie en zorgverzekeraars als ze moeten aangeven van wie ze een belangrijke bijdrage verwachten.

Wanneer Nederlanders moeten aangeven van wie ze de **belangrijkste** bijdrage verwachten dan staan de betrokken partners het vaakst op de eerste plaats, gevolgd door de overheid, de gemeente, de kerk en het onderwijs.

 In vergelijking met de rest van Nederland verwachten Rotterdammers minder vaak een bijdrage van de betrokken partners zelf (61% versus 74%) en de kerk (2% versus 7%). Daarnaast verwachten zij vaker van niemand een bijdrage (17% versus 10%). Inwoners van Almere en Doetinchem verwachten vaker dan de rest van Nederland een bijdrage van de gemeente (13% en 14% versus 7%).

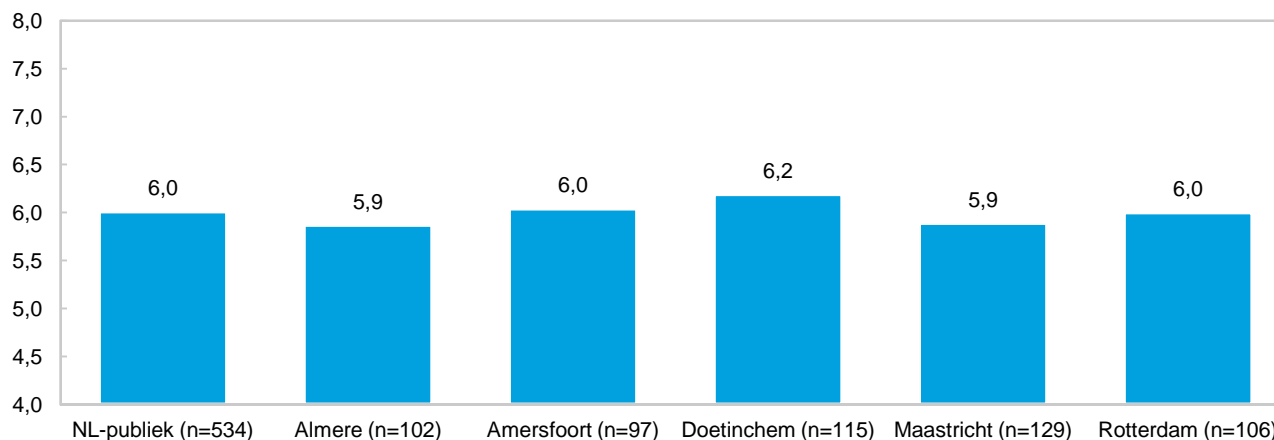
 Hoe hoger men opgeleid is hoe meer men een belangrijke bijdrage verwacht van de betrokken partners zelf.

De helft van de Nederlanders kan zich geen voorstelling maken van de invulling van de WMO door hun eigen gemeente.

4 Werken aan relaties

4.6 Rapportcijfer WMO gemeente

Waardering invulling WMO gemeenten

Vanwege de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) is de verantwoordelijkheid van veel zorgtaken bij lokale gemeenten terecht gekomen. Als het gaat om de invulling die hun eigen gemeente hieraan geeft valt op dat veel Nederlanders (50%) daarbij geen beeld hebben. Degenen die dat wel hebben beoordelen hun gemeente gemiddeld met een 6. Er is hierbij geen verschil tussen de verschillende steden.

Nederlanders van 50 jaar en ouder lijken hun gemeente iets positiever te beoordelen als het gaat om de invulling van de WMO dan Nederlanders van 35 t/m 49 jaar (6,1 versus 5,8, indicatief).

Bijlage: Verantwoording

Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is als volgt geformuleerd: Het verkrijgen van inzicht in de mate waarin burgers zich bewust zijn van de persoonlijke en maatschappelijke gevolgen van het verbreken van (huwelijks)relaties en hun verwachtingen omtrent de rol die zij zelf en/of de (lokale) overheid hebben om (echt)scheidingen te voorkomen.

Doelgroep

De primaire doelgroep van het onderzoek wordt gevormd door de Nederlandse volwassen bevolking in het algemeen (18 jaar en ouder). Daarnaast is, ter vergelijking, een steekproef van burgers uit een vijftal steden uitgenodigd voor het onderzoek. Dit betreft de steden: Almere, Rotterdam, Amersfoort, Doetinchem en Maastricht.

Methode

Om cijfermatige inzichten te verkrijgen is een (online) kwantitatief onderzoek uitgevoerd. Er is onder meer voor online onderzoek gekozen vanwege het respondentvriendelijke karakter. Mede daardoor is de respons hoger dan bij andere veldwerkmethoden. Een hogere respons leidt tot een betere representativiteit.

De geselecteerde (potentiële) respondenten ontvingen een e-mail met daarin een link en een unieke code en wachtwoord. Via deze link kon de vragenlijst op (een afgeschermd deel van) de website van Blauw Research worden ingevuld.

Steekproef

De gegevensverzameling in dit onderzoek heeft via de online panels van Blauw NL, Panelclicx en SSI gelopen.

De netto gerealiseerde steekproef bestaat uit 1065 respondenten voor de Nederlandse bevolking, 202 respondenten voor Almere, 204 respondenten voor Amersfoort, 208 respondenten voor Doetinchem, 200 respondenten voor Maastricht en 200 respondenten voor Rotterdam.

Veldwerk

Het online veldwerk vond plaats van 2 december tot en met 20 december 2011. Bij aanvang van het onderzoek is 10% van de bruto steekproef uitgenodigd. Op het moment dat ongeveer 10% van de beoogde (netto) respons was behaald, zijn tussentijds resultaten opgevraagd om te controleren of zich geen problemen hadden voorgedaan in de vragenlijst. Na enkele aanpassingen is de overige 90% uitgenodigd voor het onderzoek.

Dataverwerking

De mate waarin de uitkomsten van het onderzoek ook daadwerkelijk voor de gehele doelgroep gelden, uit zich o.a. in de validiteit en de betrouwbaarheid van de uitkomsten. Op deze punten wordt nader ingegaan.

Validiteit

Een bepalende factor in de algehele kwaliteit van onderzoek is de validiteit. Een goede validiteit duidt erop dat meetfouten binnen het onderzoeksproces worden geminimaliseerd. Bij dit onderzoek is hieraan ruime aandacht besteed. Bij de opzet en het ontwerp van de vragenlijst is veel aandacht geschonken aan de wijze van vraagstelling en aan het opstellen van antwoordcategorieën en antwoordschalen.

Betrouwbaarheid

Na afloop van het veldwerk is het opgebouwde databestand gecontroleerd. Het databestand is vervolgens geschikt gemaakt voor de statistische analyses. Analyse heeft plaatsgevonden door middel van de meest gangbare toetsen en testen.

De resultaten van de steekproef voor de Nederlandse bevolking zijn door middel van propensity weighting gewogen om de resultaten representatief te laten zijn naar de Gouden Standaard. Dit is gebeurd op basis van geslacht, leeftijd, en opleiding.

De resultaten van de steekproef voor de vijf steden zijn door middel van postratificatie gewogen om de resultaten representatief te laten zijn voor leeftijd, opleiding en geslacht. Voor leeftijd en geslacht zijn de gegevens uit de Gouden Standaard per stad gebruikt. De Gouden Standaard beschikt niet over gegevens over het opleidingsniveau per stad, daarom is hiervoor gebruik gemaakt van de landelijke verdeling naar opleidingsniveau.

Bijlage: Codering antwoorden

Toelichting codering V15 single respons

15. Welke persoonlijke gevolgen voor betrokkenen kunt u zich voorstellen, in het geval van (echt)scheidingen of verbroken relaties?

- 1) **negatieve emoties en gevoelens** (verdriet, boosheid, angst, haat, afgewezen voelen, gekwetst, instabiliteit, minder (zelf)vertrouwen, moeite met vertrouwen, lager zelfbeeld, rouwverwerking, schaamte, stress etc.)
- 2) **positieve emoties en gevoelens** (geluk, bevrijding, nieuwe start etc.)
- 3) **gevolgen huisvesting** (ander huis zoeken, huis moeten verkopen etc.)
- 4) **financiële gevolgen** (minder inkomen, hypotheek, verdelen materiële zaken etc.)
- 5) **eenzaamheid / weer alleen zijn**
- 6) **drank- en drugsgebruik**
- 7) **gevolgen sociale leven** (geen contact meer hebben met schoonfamilie, bepaalde vrienden minder zien etc.)
- 8) **gevolgen voor (omgang) kinderen** (kinderen niet meer zien, afspraken maken over kinderen, kinderen lijden er onder, opvoeding kinderen etc.)
- 9) **gevolgen voor werk** (meer moeten gaan werken, andere werk moeten zoeken, een baan moeten zoeken)
- 10) **conflicten** (ruzie om geld, kinderen etc.)
- 11) **geestelijke problemen** (van jezelf, partner of kinderen; depressie, burn out etc.)
- 12) **lichamelijk klachten** (slapeloosheid, afvallen, aankomen etc.)
- 13) **anders**
- 14) **weet niet**

Toelichting codering V17 single respons

17. Welke financiële gevolgen voor de maatschappij kunt u zich voorstellen, in het geval van (echt)scheidingen of verbroken relaties?

- 1) **extra beroep op uitkeringen**
- 2) **extra kosten kinderopvang**
- 3) **extra druk op de woningmarkt** (zoeken naar andere woonruimte, verkoop huis etc.)
- 4) **extra druk op de arbeidsmarkt** (werkloosheid, meer mensen op zoek naar een baan etc.)
- 5) **extra beroep op de bijstand / subsidies / toeslagen**
- 6) **extra druk op de gezondheidszorg** (o.a. psychische / lichamelijke problemen partner of kinderen etc.)
- 7) **extra beroep op juridische hulpverlening** (o.a. mediators, rechters, advocaten, rechtszaken)
- 8) **extra kosten in het onderwijs** (o.a. begeleiding bij mindere schoolprestaties)
- 9) **extra kosten sociale hulpverlening** (o.a. jeugd- en pleegzorg, maatschappelijk werk)
- 10) **anders, algemeen maatschappelijk** (bijv. extra druk belasting geld etc.)
- 11) **anders, persoonlijk** (minder inkomen, alimentatie betalen, meer armoede, meer betalingsachterstanden, hypotheek niet kunnen betalen, financiële problemen, leningen moeten afsluiten, schulden, extra kosten door 2 huishoudens in plaats van 1; extra huur, extra meubels, dubbele lasten, hoge hypotheek etc.)
- 12) **weet niet**